

Podmaniczky Szilárd írásai:

Szonettek T. I.-nek

||: Aranyhalak úsznak körbe-körbe
Középen mosolyteli törpe
Az ember-facsiga
Szépen bedöglött kocsija

Arany ha lakk ajtaján
Óvni kéne Őt
Mint megfordult háznak a tetőt
Mikor lassan csúszik meg a főd

Halak aranylő fürtje
Gyűjtsd meg a ködlámpát
Vagy ne vezess ködbe'

— Vakít a fény nem látod
— Hogy látnám
Ha egyszer valakit a fény az áldott: ||

A vipera mosolya

Polaroid üt szemedbe.
Valaki átvág az erdőn.
A neszek puha fészkekbe
ülnek talpai alatt.
Nem látod mozdulatlan
derekán a karsú
hiénákat. Szelid
gesztenyék közé hull
ujjad. Ajkadon a hajnal,
mint rúzs olvad. Közlöd
magaddal és ujjad
lejjebb csúsztatod.
Az erdei szél feltámad.
Az erdő szélén
magányos férfialak.
Léptein szívárvány
kúszik.
A messzeség egy
pocsolyára veti tükörképét.

Miss

Csak sétálok és ülök, Miss.
Csak sétálok, Miss.
Fejed a doboz
sarkához méred. Fekszel
vajjal, kellessz kenyérrrel.
Füledhez emeled térded,
így fecsegsz, fecske
gyorsiró pózna tetejében.

Akkor se kövezz,
ha nyár van,
akkor se kövezz.
Nincsen szeretet a repülő köben.

A szerelem ez, Miss,
nem a betört ablak?
Kimizog ajkadon a felelet,
mint túlterhelt raklap.
Bár mosolyod nevet:
rosszul bevett szegek,
lecsúszik nyomban
az átlátszó pap-
lan.

J. P.

... mikor az égbolt peremén hatalmas, kövér felhők
halálos komorsággal gyülekeztek, s a Nap félelmében ráz-
kódva szórta kihűlő sugarait, szívébe, fejébe egyszerre,
egyenes úton nyilallt a felismerés. Térdeit a földre eresztette
remegve, s körmeitől megnyúlt ujjait a bomló avaron
át a nyirkos földbe vájta, jéghideg verítékben úszó
forró homlokát térdeihez szorította. Halkan, csak épphogy
kimondta:

— Pözsó.

Érezte, vállalai leszakadnak, gerince megpattan, feje és
szíve egymásnak rontanak, s néma porrá zúzzák egy-
mást. Míg lelkének mély-bíbor kódében villámok cikáz-
tak, a csontból lett dongákat, s a köré tapasztott izmokat
az égbolt fekete ágyú bombázták. Egy pillanat alatt foly-
kony tűzzé és tüzes robbanássá változott kívül s belül.

Pözsó, Pözsó — szikrázott a szó szájából.

Lehunyt szemeiben fájdalmasan vakító fényhuzalok
rángatóztak, s hogy mindez honnét korbácsolta; kinti
vagy benti pokolból csap elő, nem tudta, nem tudhatta,
hogy az elektromos-fényhalál milyen dimenziót választott
elemésztéséhez.

Szájában robbantak a hangok:

Pözsó, Pözsó, Pözsó, Pöö, Pöö, P, P, P, Öó, Öó, ...

Izmai feszültek, szakadtak a végsőkön túl izzadva.
Felmorzolt lelkét megerőszkolt testétől eloldozta az
ájulás feketén-sötéten elnyúló keze. Oldalt zuhanva te-
rült el a lángoló avaron, mely a nemlétezés végtelen-su-
hanó folyosójának földi tartományaként zárta magába.

Néhány év múlva:

Azon a helyén, hol J. P. a szörnyű csatából halott-
ként távozott, s tartozott többé az élők armádiájához, ott,
megállt egy csillogó-villogó Pözsó, s az illatos szőrmével
borított puha üléseket hátradöntve egymásé lettek, Jacque-
line és Pierre.

Ariel S. Tamás

Publicatio Nr: 8.

Velence egészen közelről

Hévízi Ottónak, Mary McCarthy könyvéhez

A zsebekben Adriánk homokja, hiszen tudod,
zörgős zacskóban kagylóhéj-ereklye, hát
ennyi maradt, mi nem elvámolnivaló.
És — ismerős ez — kereken harminc dinár
és potonnyi hatvan líra, s persze az út apró
férgői, Itáliánk hámrétegfoszladekain élőködők,
létlár szerint: eltéptett bigliette-k, kiürült
MS-es és SAFFA-s dobozkák, tasakok, mindezt
add meg a fentiekhez — mi maradandó s mi nem az...
És nemcsak a lepréslét galambürülék
nem volt onnan elcsenhető, de amit
NEKED SEM hozhattunk haza: mindezek
OTT MÉG Velence fényei, — csak képzeld a többihez —
napja, holdja, csillagai, na és, na és a, és a bronzlovak!

Céda-Miasszonyunk, *amint* kezdetben oroszlanos vala,
most *éppen úgy* macskái hökkentőek. Volt tehát
a kőoroszlán, bronzoroszlán, vasoroszlán, aranyoroszlán —
s *van* valódi macska. És képeslap-macska
és annak festett papírnávogása, minthogy az egész város
képeslappá változott, tehát immár nem „ékszer-
doboz”, kedves vendégeink, nem, ne is fotózzanak, minek is
másolat a másolatról?! és képeslapot venni nem érdemes,
hiszen a *lapon* járunk! ülünk! eszünk-iszunk!
mi vagyunk a *lap!* hogyan is küldhetnénk haza?
Egyébként pompás kis turista-nevelde lett
Céda-Miasszonyunkból: a hároméves talján csemete
nyakában — a játékgyűjtemény mellett — láss csudát,
mi lóg? Hát játékkamera, játékvideóval és ott
a játékkifilmfelvevő, s persze ezekkel is álmodik... azért
persze, nohátigen! a gyermekek még most is, ott is:
(kerülgetném a szót) a *legnormálisabbak*.

Persze Tommának — *gyermek* — látnia kellett a ten-
gert,
hát a Lagúnán áthajóztunk a Lidóra. A tenger, nos, a
tengerünk roppant megtiszteltetésnek érezhette, hogy
felkerestük: párok öleltek velünk az alkonyat utáni
szürkületben. Telehold volt éppen, vörös, ahogy feljött.
Más említésre méltó nem is történt aztán, bár mi ketten
érezte már, hogy vár minket Gyula Király
Trieste-ben, ő lesz mentőangyalunk, csak előbb még
Isonzó következik, még Isonzó előbb, hazafelé Isonzó
[csupán,
s azután még Isonzó, Isonzó, csak Isonzó, csakis Isonzó.

Háy János versei:

26. csengetés

hogy tegnap itt voltál
már tisztázott előttem
a fák és árnyékom
között megtaláltam emléked

most szétzuhan bennem
minden ami volt
a kert a fák az árnyék
s az ittfelejtett ajándékok

— előszedem kulcsaimat
lezárom a verset
hogy archaikus lelet legyen
ami itt volt ami itt lett —

ha

ha szép lennék
s végigszaladhatna
csontodon a kezem
te mosolyognál és szeretnél
mint aki megérkezett
egy olyan vidékről
ahol
maguk maradtak az erdők
ahol te valaha kiháltál
s ismeretlen a léted
ha szép lennék
te szeretnél
egy idegen tájon
ahol
hideg tapintás
meleg búcsú
a kezéd

az utazás

(Nagy Istvánnak)

belédcsomagoltam magányom
hogy együtt indulhassunk
kietlen tapétáink kertjében

lovainkkal végigvágatunk
a merev növények között
hogy végre odaérjünk
ahol hazánk terül el

ime itt van mutatam
előretartott kézzel
ime ez a folt itt a hazánk
ez a falraömlött víz
ime itt őrzik gyufás
ime itt a hazánk
dobozba zárva könnyeinket
falon pihenő nedvesség
lassan száradó határokkal

megérkeztünk edesem
egymásbakötözve várjuk
hogy lovainkat elkobozzák
hogy megfosztva a menekülés
utolsó lehetőségétől
örökre itt maradjunk
a napon szárado tapéták
mezején (.....)

Tünde néha antianyag

Hihetetlenek *Baukó Tün-*
de rajzai. Elképesztőek, s
ezért szépek. Azt kell hin-
nem — azaz nem kell, csak
lehet —, hogy amikor alkot-
ja képeit, kiüresedik belül-
ről, a szelleműj pedig, mi

ceruzáját vezeti: a halálé.
Maga az űr ilyenkor ő, hiány
és vákuum, s talán az anti-
anyag.

Idézet is kínálkozik rajzai
jellemzéséről, kettő: „A *Tar-*
talom... a Pusztulás. Embe-
rek esnek szét sejtjeikre, há-
zak tégláikra, hegyek drága-
köveikre... Keresztben és
hosszában meghasadó ar-
cok... Ijesztők, megnyomo-
ritók, de gyönyörűek.” (Bó-
lya Péter). S a másik, mely
már a rajzok célja iránt
mutat: „*De nekünk van egy*
nagy erőnk... hogy nem is
tudjuk tulajdonképpen, mit
akarunk. A tervek mélysé-
ges bizonytalanságából a
manőverek bámulatos sza-
badsága adódik... (Anouilh).

Nem tudom, ki mire asszo-
ciál, ha látja Baukó Tündé-
nek, Hieronymus Bosch ké-
sei, és Szász Endre korai
utódának képeit. Engem né-
míleg a formális logika egyes
lépéseire emlékeztetnek, s az
ézés, amit bennem kelte-
nek: mint mikor az ember
meglátja a kés élének ár-
nyát a napsütésben. Érdekes

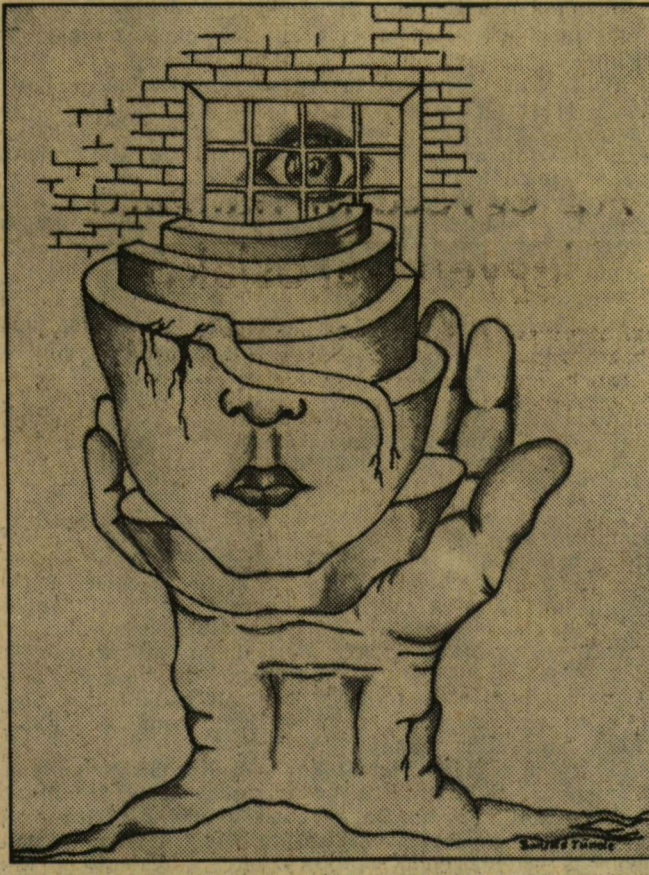
ézés. Tünde istent kísért:
tárgyasítja a halált. Abrá-
zolja fűben, fában, kicsi
lányban, lékelt koponyában.
Megjeleníti őt, minden cse-
lekvés, történet, létezés: az
ige végét. Rajzai nomálisak
tehát, ábrázolják a *Főnevet*,
mely alól magát senki ki
nem vonhatja. Tünde rajzai
nem életképek, hanem halál-
képek Bűbáj és horror lengi
körül őket s a kettő együtt:
valami más nem evilági tar-
tozó; maga a *nemlét*, mely
tárgyasul e rajzok nyomán.
S mert tárgyasul — egyben
hatástalanodik is. A halál
általi életigenlés a négyze-
ten, köbön — hát ez eszmé-
letlen. S ugyanakkor valahol
a kép sarkában, vagy csak
szellemében, ellentétként
kivirágzik mindig a szépség
és az ártatlanság.

Tudva tudom: nincs em-
ber, aki e rajzokat látva el
ne kezdene tündönni: mire
gondol az alkotó, ez a Tünde,
rajzolás közben? Ki ő? Mi
ő? és egyebek...

Mint olyan embernek, ki-
nek van fogalma egyről s
másról, engedtessek meg ne-
kem annak elmondása, hogy
Tünde bizonyára nem gon-
dolt semmi különösre. Más
dolga van, nem ér rá: ügyel-
ni kell rajzolás közben min-
denfeléire; nem mindegy ám,
hogy erre vagy arra futnak
a vonalak, a görbe egyene-
sek, hiszen... Hiszen a *ha-*
lált hordozzák azok, s a ki-
siklás, igen, végzetes lehet.
De ettől nem kell semmifé-
le tartanunk, Tünde üzembiz-
tosan dolgozik, kézremegés
kizárva. Rajzai: távol tart-
ják nézőit attól, amit látni
engednek.

Tünde jó ember. Vagy
nem.

efcsé

Pályázat

A *Juhász Gyula Tanárkép-*
ző Főiskola Közművelődési
Bizottsága ötletpályázatot ír
ki főiskolai hallgatók szá-
mára a közművelődési tevé-
kenység továbbfejlesztése
érdekében. Előnyben része-
sülnek azok a pályázatok,
amelyek a főiskolán belüli
közművelődés új forrásaira
és módszereire vonatkozóan
fogalmaznak meg ötleteket.
A pályázatokat (max. 5
gépelt oldal terjedelemben)
3 példányban a Juhász Gyula
Tanárképző Főiskola
Közművelődési Titkárságára
kell beküldeni.
Határidő: 1986. december
15.

Pályadíjak: I. díj: 1500,—
Ft; II. díj: 1000,— Ft; III.
díj: 500,— Ft, valamint
könyvjutalmak.

Eredményhirdetés: 1987.
február.

Közművelődési Bizottság
JGYTF

Elismerés

Dr. Nagy László nyugal-
mazott egyetemi tanárnak, az
Állam és Jogtudományi Kar
Mezőgazdasági és Munkajogi
Tanszéke professzorának,
valamint *Kopasz Márta* festő-
művésznek az egyetemért
végzett kimagasló tevékeny-
ségét elismerve a József At-
tila Tudományegyetem Taná-
csa *József Attila Emlék-*
plakettet adományozott. A
neves képzőművész alkotá-
sait az Aulában megrende-
zett tárlaton — melyet de-
cember 18-án, 15 órakor Lo-
sonczy Miklós művészettörté-
nész nyit meg — tekinthetik
meg az érdeklődők.

A tudományegyetem má-
sodéves hallgatójának, *Ko-*
vács Mariannak „Marx a
spanyol történelemről” cím-
mel tanulmánya jelent meg
a *madridi Trienio* című tu-
dományos folyóirat az évi
harmadik számában. Elisme-
résünk a nem mindennapi
teljesítményhez!